

तर्पणनिषेधो यथा “दर्शज्ञानं गवाश्राद्धं तिलैस्तर्पण-
मेव च । न जीवत्पितृको भूप ! कुर्व्यात् जप्ताचमा-
त्रुयाम्” काण्डिका० पु० ८६ अ० ।
कर्त्तरि ल्यु । ५ तृप्तिकारके लि० । “सुरभिर्ज्ञातर्पणः”
अमरः । “सुतर्पणो नाकसदा वरेण्यः” भट्टिः ।
तर्पणी स्त्री तृप्-णिच्-करणे ल्युट् ङीप् । शुद्धस्कन्देष्टणे
शब्दमा० ।
तर्पणेच्छु पु० तर्पणमिच्छति रूप उ० नि० २० । १ भीष्मे
शब्दर० । २ तर्पणेच्छुमाले लि० ।
तर्पिन् लि० तृप्-णिच्-णिभि । तर्पके प्रीणयितरि स्त्रियां
ङीप् वा च २ पञ्चकारिणीलताशाम् स्त्री शब्द० ।
तर्पिली स्त्री तृप्-बा० इत्त गौरा० ङीष् । पञ्चकारि-
याम् । कपिलका० रस्य वा लः । तल्लिखीति रूपान्तरं
तलार्थे । स्त्रार्थे क । तर्पिलिका तलार्थे । तलपि वा
रस्य लः । तल्लिखिकापि तलार्थे ।
तर्ब गतो भ्वा० पर० सक० सेट् । तर्बति अतर्बीत् । तर्ब ।
तर्बट् पु० तर्बति सततं गच्छति तर्ब-अटन् । १ वसूरे २ चक्र-
मर्दहे च राजनि० ।
तर्भन् न० तृ-मनिन् । यूपयभागे अमरः ।
तर्भः अदिभेदे । “सदाष्टणो यजते वि द्विषो मधीद्वाह्वहः
श्रुतवित्तयः” अ० ५।१४।१२ “सदाष्टणादयः पञ्चर्षयः”
इति भाष्योक्तेः ।
तर्भ पु० तृ-भावे चञ् । १ अत्रिभाषे २ तृष्णायाञ्च अमरः ।
“निहस्ततर्भरूपगीयमानात्” भाग० १।८ तर्भेच्छेदो न भवति
पुरुषस्येह कल्पनात् । निवर्त्तते तदा तर्भः पापमन्वर्गतं
यदा” भा० शा० २०४ अ० । तृ-कर्मणि करणे-वा च ।
२ ससृष्टे ४ भेलके च उच्चल० ।
तर्पण न० तृ-भावे ल्युट् । पिपासायां अटापरः । [लिका० ।
तर्पित लि० तर्षो जातोऽस्य तार० इत्च् । तृप्तिं पिपासौ
तर्षुल-लि० तृप्-बा० उल्च् । तृष्णायुक्ते “ज्ञानेन्द्रियाणी-
न्द्रियार्थान् नोपसयन्त्यतर्षुलम्” भा० २।२ अ० ।
तर्षावत् लि० तृषावत् वेदे प्रथो । तृष्णायुक्ते । “निहृ-
चिन्महिषस्तर्षावान् गोधा” १।२८।१० । “तर्षावान्
तृषावान्” भा० ।
तर्हि अव्य० तद्+र्हिच् । तस्मिन् काले इत्यर्थे । “रक्षांश्च
वा एनं तर्ह्यजिह्वन्ने यर्हि न जायते” ऐत० ब्रा० ।
“यर्हि याव वो मयार्थो भविता तर्ह्येव वोऽहं पुनरा-
गन्तामि” तै० व० ।

तल प्रतिज्ञायां वा चुरा० उभ० पले भ्वा० पर० अक० सेट् ।
तालयति ते तलति । अतीतलत् त अतालीत् ।
तालयाम् बभूय आस चकार । तताल ते लट् : तलम् ।
तल पु० न० तल-अच् । खरूपे “गैलेयनक्षेत्रे शिवातलेषु”
कुमा० । “हिमधाम्नि दर्पणतले च सुष्ठु” भावः ।
“विदाहुर्वन्तु महत्तलं विद्विषदम्भसः” “तलं खरूपं
प्रमाणं वेति” मल्लिना० । २ अद्यातवारणे । ३ कानने
४ कार्यवीजे न० मेदि० । ५ गत्ते पु० लि० । ६ पादतलस्य
मध्ये हेमच० । “इदं रसातलं नाम सप्रभं पृथिवी
तलम्” भा० वि० २६ अ० । “सुवस्तलमिव व्योम कुर्वन्
व्योमेव भूतलम्” रघुः । ७ तालवृक्षे पु० दचपेटे (चड़)
८ वसूरी १० खड्गसट्टी ११ सव्यहस्तेन तन्मोवाद्ने पु०
मेदि० । १२ गोधायां पु० हेमच० ।
तलक न० तल-बा० वुन् । पुष्करिण्याम् (तलाको) हारा० ।
तलकीट पु० दृष्टभेदे “तलकोटस्य वीजेषु पचेद्वत्कारिकां
गुभाम्” सुश्रुते आसचिकित्सायाम् ।
तलताल पु० तलेन करतलेन ताड्यते ताल-कर्मणि घञ्
उस्य लः । करतलेन वादभोजे यादभेदे “आकोटयन्
खेलयँश्च तलतालं च वादयन्” भा० व० १७८ अ० ।
तललाण न० तलं करतलं लायते लै-ल्यु करणे ल्युट् वा ।
करतललाणकारके करतलरणके चर्ममवे गोधाभेदे
“यलैते सतललाणाः सुयोधनपुरोगमाः” भा० द्रो० १।१८
अ० । “विवक्षासितललाणः क्षालधर्ममनुव्रतः” भा०
व० ६७ अ० ।
तलप्रहार पु० तलेन चपेटेन प्रहारः प्र+हृ-घञ् १त० (चापड-
मारा) चपेटाघाते । “तलप्रहारमशनेः सदृशं भीमनिस्स-
नम्” रामा० ल० ७६ अ० । [नलमीने अमरे पाठान्तरम् ।
तलमीन पु० तले जलनिम्ने स्थितो मीनः । (चिह्नुडि)
तलयुद्ध न० तलस्य चपेटस्याघातेन युद्धम् । चपेटाघातेन युद्धे
(चड़ाचड़ि) “बालानां तलयुद्धे संपातः सतयुद्धे वा”
ह० स० ४७ अ० तलशब्दे इति पाठान्तरम् ।
तललोका पु० तलस्यो निम्नस्थः भूमेस्तलस्यो लोकः । पाताले
“खर्बोकपालान् खगलोकपालान् लोकपालान् जललोक-
पालान्” भाग० २।४६।४२ अ० ।
तलव लि० तलं इक्ष्वादितलं वाति निहन्ति ताडयति वा-
गतिर्हंसनयोः क । तलवाद्यवादके । “ताड्यतायान-
न्दाय तलवम्” यजु० २०।२० । “तलवं तलवाद्यवाद-
नम्” नेददो ।